

לקחת אבל לתת

פרשתנו מתארת את אחת המצוות המרכזיות והחשובות בתורה, מצוות בניית משכן ומקדש. כאשר קוראים את האופן שבו בוחרת התורה לצוות על כך מתעורר קושי. בנוהג שבעולם כאשר רוצים לגייס בני אדם לקראת מטרה מסוימת, מכנסים את האנשים ומתארים בפניהם את המשימה ואת הפרוייקט, מסבירים את חשיבותו ולאחר מכן פונים אל כולם כדי לתמוך כלכלית בפרוייקט. אולם בפרשתנו סדר הדברים הפוך. ניתן היה לצפות שסדר הדברים יהיה כך: "דבר אל בני ישראל ויעשו לי משכן ושכנתי בתוכם" ואז "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו ליבו". קודם כל מתארים את הפרוייקט ולאחר מכן מסבירים שדרוש כסף כדי לממש את החלום. מדוע במקרה שלנו משנה התורה מהסדר ההגיוני והיא קודם כל מתארת את הציווי על גיוס המשאבים עוד לפני שמסוּר לשם מה מגייסים משאבים אלה? תשובה לדבר ניתן להציע על ידי רעיון מרכזי בעניין המשכן. ניתן להצביע על תפקידו של המשכן כתיקון של המצב שנוצר עקב חטאו של אדם בגן עדן. הכרובים שמיקם הקב"ה בכניסה לגן עדן כדי לחסום את כניסתו של האדם לשם לאחר גירושו מהגן, ממוקמים במרכזו של המשכן ומסמלים את הקשר בין ה' לאדם. הכרובים סימלו ריחוק וניכור ועתה הם יסמלו את חידוש הקשר והברית. השאלה היא מהו התהליך שצריך לקרות על מנת לחדש את הקשר בין שמים לארץ? עלינו לעיין בסיפור גן עדן ולשים לב לרגע של החטא. חטאם של אדם וחווה היה חטא הלקיחה: "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל... ונתקח מפריו ותאכל". בעקבות החטא מחליט הקב"ה לגרש את האדם מגן עדן באומרו: "ויאמר ה' אלוקים...ועתה ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים". כאשר מעיינים בדבר ניתן להצביע על נקודה מאד עמוקה. האדם הושם בגן עדן והשאלה הגדולה היא האם הוא חושב שעולם זה נועד עבורו כדי לשרת את הנאותיו ואת צרכיו בלבד, או שעל ידי עולם זה הוא יגיע למפגש עם הקב"ה. ברגע שהאדם הפר את ציוויו של ה' ולקח מפרי העץ האסור, ביטא האדם את תחושתו שעולם זה שייך לו והוא יכול לקחת ממנו בכל עת שיחפוץ. חטא זה מצביע על חוסר הבנה מהו ותי של מקומו של האדם בעולם, ולכן הוא מגורש מגן עדן. על מנת שנוכל לדעת שזהו אכן החטא שדורש תיקון, מצווה ה' את עניין המשכן בצורה קצת חריגה. לא מתואר מה בונים ואחר כך מהיכן לוקחים את המשאבים, מכיון שעיקר העניין הוא להבין שצריך לקחת משאבים ולהפנותם כלפי ה'. הדבר שמאפשר את בניית המשכן ואת השראת השכינה הוא ההבנה שהאדם צריך לקחת את מה שנתן לו ה' ולהפנותו כלפי ה'. האדם לא לוקח לעצמו אלא לוקח לה'. לאור הבנה זו ניתן להצביע על שורה של מעשים ומצוות ברוח זו. האדם הראשון שהחל את מסע התיקון של חטאו של אדם היה אברהם אבינו. הוא זה אשר מתבקש בערוב ימיו לעלות להר המוריה ולחדש את ההיראות של הקב"ה. הציווי לקיים מסע זה פותח במילים: "קח נא את בנך את יחידיך אשר אהבת". אברהם מצטווה לקחת את הדבר היקר ביותר לאדם ולהיות מוכן לתיתו לה'. מעשה לקיחה זה סולל את הדרך לבחירת המקום בו ישכין ה' את שכנתו בעתיד. (ניתן אולי לקשור לזה גם את "לקיחת" השדה לקבורת שרה והפיכתו לאתר קדוש, ואולי גם להבין מכך את משמעות הפעולה של לקיחה שמופיעה בתורה בהקשר של קידושין- כידוע קשרה הגמרא בין שתי לקיחות אלה במסכת קידושין.). נוסף על כך ניתן להצביע על שני רגעי שיא בחייו החקלאיים של אדם מישראל. האחד בתחילת התהליך והאחר בסופו. בתחילת התהליך מצטווה האדם: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה... והלכת אל המקום אשר יבחר ה'". האדם אינו לוקח לביתו ולעצמו אלא לוקח לה'. האדם מטייל בשדהו כפי שטייל האדם בגן עדן (בלשון המשנה בביכורים): "יורד אדם לשדהו ורואה תאנה שביכרה"- ראייה זו מתקנת את ראיית העץ של חוה כנאמר: "ותרא האשה כי טוב העץ" (ובחר לו פרי, קוטף אותו ולא אוכל אותו אלא מביא אותו לכהן). אף בסוף התהליך, ברגעי הסיכום של העונה החקלאית מצטווה האדם במהלך החג הסוכות: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר... ושמתם לפני ה'". האדם מצטווה לקחת ארבעה מינים שמייצגים סוגי יבול שונים, לאגוד אותם ביחד ולבטא בכך שהוא מוכן לקחת את כל היבול כולו ולהקדיש אותו לה'. ולשמוח לפני ה'. החידוש הגדול הוא ששמחה אינה מושגת בכך שהאדם לוקח לעצמו ובא על סיפוקו, אלא בכך שיש לחייו החומריים ערך וקשר עם ה'. אתגר זה הינו גדול שבעתיים בדור שיש בו כל כך הרבה שפע וכל כך הרבה מה לקחת. בעת הזאת אנו מצטווים לקדש את חיינו ולקחת מהעולם על מנת לתת לה'. אנו רגילים לאוירה של רצון לקבל ולקחת, אך התורה מלמדת אותנו שעל מנת שיוכל ה' לשוב ולהשכין את שכנתו בתוכנו, דרושה התנהלות אחרת. דרוש אורח חיים של לקיחה מהעולם ונתינה לה', ובעצם לקיחת האדם את עצמו ומסירתו לה' יום יום, שעה שעה.

שבת שלום,

הרב יוני ברלין

מנהל בית הספר